

«گهواره فنا»، شرح قصیده‌ای از خاقانی شروانی

مسعود معظمی گودرزی

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه قم، قم، ایران

چکیده

شرح و تفسیر اشعار شاعران و بیان دشواری‌ها و پیچیدگی‌های بکار رفته در شعر آنها از دیرباز مرسوم و متداول بوده است. هرچند ساده‌سازی یا به عبارتی به نثر درآوردن نظم از زیبایی و روح موجود در آن می‌کاهد، ولی پاره‌ای اوقات برای روشن شدن وجوه و لایه‌های معنایی شعر ضروری است. امروزه برای بررسی و تأثیرگذاری هرچه بیشتر یک اثر ادبی بهتر است با نگاه و رویکردی جزئی‌تر به شرح و توضیح آن پرداخت. هدف از شرح این قصیده از دیوان خاقانی، پی‌بردن به هنر زبانی و بلاغی این شاعر در سرودن برترین نمونه‌های شعر در سبک آذربایجانی است. در این راه از شروح و تفاسیر شارحان مختلف استفاده شده است و ضمن بررسی تک‌تک ابیات قصیده، سعی بر این بوده است که از نظر واژه‌شناسی، سبک‌شناسی، کاربرد آرایه‌ها و صنایع بلاغی؛ یکی از معروف‌ترین قصاید این شاعر دشوارگوی مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرد. مطالعه شعر فارسی صرف‌نظر از نوع شاعر و نوع رویکرد یا گفتمان حاکم بر آن، گام مؤثری در جهت شناخت و معرفی گنجینه‌های نهفته و ارزشمند ادب فارسی است که بر عهده علاقه‌مندان ادبیات والای این سرزمین است.

واژه‌های کلیدی: خاقانی، قصیده، شرح، سبک‌شناسی، آرایه‌های ادبی

مطالعات ادبیات، عرفان و فلسفه

دوره ۷، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۰، صفحات ۲۳-۱۱